

DEKSAMETAZON PREPARATINING PEDIATRIYADA QO‘LLANILISHI

Zokirova Gulyora Marupaliyevna

Annotatsiya

Deksametazon — sintetik glyukokortikosteroid bo‘lib, kuchli yallig‘lanishga qarshi, allergiyaga qarshi va immunosupressiv ta’sirga ega. Pediatriyada u nafas yo‘llari kasalliklari, allergik reaksiyalar, nevrologik holatlar hamda ayrim onkologik kasalliklarda keng qo‘llaniladi. Ushbu maqolada deksametazonning farmakologik xususiyatlari, qo‘llash ko‘rsatmalari, dozalanishi va nojo‘ya ta’sirlari tahlil qilinadi.

Kalit so‘zlar: deksametazon, glyukokortikosteroid, pediatriya, yallig‘lanish, allergiya, immunosupressiya.

Kirish

Glyukokortikosteroidlar pediatrik amaliyotda muhim o‘rin tutadi. Ular orasida deksametazon o‘zining yuqori samaradorligi va uzoq davom etuvchi ta’siri bilan ajralib turadi. Deksametazon gidrokortizonga nisbatan taxminan 25–30 barobar kuchliroq yallig‘lanishga qarshi ta’sir ko‘rsatadi va mineralokortikoid faolligi deyarli yo‘q.

Farmakologik xususiyatlari

Deksametazon hujayra ichidagi glyukokortikoid retseptorlari bilan bog‘lanib, yallig‘lanish mediatorlari (prostaglandinlar, sitokinlar) sintezini kamaytiradi. Natijada:

Shish va giperemiyani kamaytiradi

Allergik reaksiyalarni bostiradi

Immun javobni susaytiradi

Antieksudativ ta’sir ko‘rsatadi

Preparat peroral, parenteral (vena ichiga, mushak ichiga), shuningdek, mahalliy shakllarda qo‘llaniladi.

Pediatriyada qo‘llanilish ko‘rsatmalari

1. Nafas yo‘llari kasalliklari

Soxta krup (laringotraxeit)

Bronxial astma xurujlari

O'tkir bronxiolit

Deksametazon ayniqsa soxta krupda samarali bo'lib, shish va nafas yo'li torayishini tez kamaytiradi.

2. Allergik kasalliklar

Anafilaktik shok (kompleks terapiyada)

Kvinke shishi

Og'ir atopik dermatit

3. Nevrologik holatlar

Bosh miya shishi

Menenjitda yallig'lanishni kamaytirish

4. Onkologik kasalliklar

Leykoz va limfomalarda kombinatsion terapiya tarkibida

Dozalash xususiyatlari

Bolalarda doza tana vazniga qarab belgilanadi. Odatda:

0,15–0,6 mg/kg/kun (holat og'irligiga qarab)

Soxta krupda ko'pincha 0,6 mg/kg bir martalik doza qo'llaniladi.

Dozalash faqat shifokor nazorati ostida amalga oshirilishi lozim.

Nojo'ya ta'sirlari

Uzoq muddat qo'llanganda quyidagi asoratlar kuzatilishi mumkin:

O'sishning sekinlashuvi

Immunitet pasayishi

Qandli diabet rivojlanish xavfi

Oshqozon-ichak yaralari

Arterial bosim oshishi

Shu sababli preparat minimal samarali dozada va qisqa muddatga buyuriladi.

Muhokama

Pediatrik amaliyotda deksametazon tezkor va kuchli ta'siri sababli ko'plab o'tkir holatlarda hayotiy ahamiyatga ega. Biroq uzoq muddatli qo'llanilishi qat'iy nazoratni talab etadi. Zamonaviy klinik protokollarda qisqa kursli steroid terapiya ustunlikka ega.

Xulosa

Deksametazon pediatriyada yallig'lanish va allergik kasalliklarni davolashda samarali preparat hisoblanadi. To'g'ri dozalash va shifokor nazorati ostida qo'llash uning xavfsizligi va samaradorligini ta'minlaydi.